

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 447/2020-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] zastúpenej advokátom JUDr. Michalom Tomaschekom, Laténska 67, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 14 C 9/2012-570 z 8. januára 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 99/2016-625 z 26. apríla 2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED],

Sklenárova 8, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) č. k. 14 C 9/2012-570 z 8. januára 2016 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 99/2016-625 z 26. apríla 2017 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie krajského súdu“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v sporovom konaní pred okresným súdom v pozícii žalovanej v treťom rade. Predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva k členským právam a povinnostiam spojeným s členstvom v bytovom družstve a určenie neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností spojených s členstvom v bytovom družstve.

3. Okresný súd ako súd prvej inštancie napadnutým rozhodnutím rozhodol o určení vlastníckeho práva a o neplatnosti dohody v neprospech žalovanej sťažovateľky, ktorá sa proti tomuto rozhodnutiu odvolala. Napadnutým rozhodnutím krajského súdu bolo rozhodnutie okresného súdu potvrdené.

4. Sťažovateľka podanou ústavnou sťažnosťou napáda rozhodnutie okresného súdu v spojení s rozhodnutím krajského súdu z dôvodu, že konajúce súdy nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia, nedali odpoveď na zásadné námietky sťažovateľky týkajúce sa predmetu sporu, obe napadnuté rozhodnutia sú vnútorne nelogické a rozporné.

5. Z pohľadu sťažovateľky išlo najmä o námietku absencie naliehavého právneho záujmu na určení vlastníctva a námietku absolútnej neplatnosti dohody o prevode členských práv, ktorej uzatvorenie predchádzalo dohode, o neplatnosti ktorej sa v posudzovaných konaniach rozhodovalo, pričom podľa jej tvrdení tieto otázky konajúce súdy nevyhodnotili. Sťažovateľka poukázala na judikatúru ústavného súdu vo vzťahu k základnému právu

na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a uviedla rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zaoberajúce sa existenciou naliehavého právneho záujmu, resp. spôsobu jeho preukazovania, ktoré podľa jej mienky všeobecné súdy nerespektovali.

6. Sťažovateľka spomenula, že proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu podala dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol uznesením sp. zn. 8 Cdo 198/2018 z 24. februára 2020 (ďalej len „rozhodnutie o dovolaní“). Rozhodnutie o dovolaní sťažovateľka v podanej ústavnej sťažnosti nenapáda.

7. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a okresného súdu, ktoré zároveň žiada zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľka si uplatňuje náhradu trov konania proti krajskému súdu.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

11. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

13. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

14. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie ústavnej sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

15. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

16. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh ústavný súd ustálil, že jej podstatou je tvrdené porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím okresného súdu a rozhodnutím krajského súdu z dôvodu ich nedostatočného odôvodnenia, keďže sťažovateľke neboli poskytnuté odpovede na základné argumenty, ktoré v spore prezentovala ako svoju procesnú obranu.

III.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím okresného súdu

19. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01).

20. Vo vzťahu k uplatňovaniu spomínaného princípu subsidiarity judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Podľa právneho názoru ústavného súdu preto nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou do dosiaľ meritórne neskončeného konania. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

21. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu súdu prvej inštancie konštatuje existenciu procesnej prekážky brániacej prerokovaniu ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu.

22. V tomto prípade sťažovateľka využila dostupný prostriedok nápravy a proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala odvolanie, o ktorom krajský súd aj rozhodol.

23. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu okresného súdu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu

24. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti namietaného porušenia práva na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu zistil, že je daná jeho právomoc, sťažovateľka je zastúpená advokátom, ústavná sťažnosť má náležitosti ustanovené zákonom, ústavný súd však musel skonštatovať jej neprípustnosť.

25. Sťažovateľka namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nelogické, vzájomne si odporujúce, nedáva odpovede na jej zásadné námietky, a teda trpí nedostatkom odôvodnenia. Ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala proti nemu dovolanie. Z rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní vyplýva, že sťažovateľka ňou podané dovolanie odôvodnila iba podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), teda že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Sťažovateľka v podanom dovolaní nenamietala kvalifikovaný nedostatok riadneho odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ktorého naplnenie by viedlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Túto námietku mohla uplatniť ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. V tejto súvislosti je ústavný súd nútený konštatovať, že neuplatnením namietaných nedostatkov odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu v dovolaní sťažovateľka nevyčerpala dostupný prostriedok nápravy v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

26. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka zároveň netvrdila existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by jej bránili v riadnom vyčerpaní právnych prostriedkov, ktoré jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

27. Sťažovateľka až v podanej ústavnej sťažnosti prvýkrát tvrdí také porušenie jej procesných práv krajským súdom, ktoré má porušovať jej právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie. Z obsahu ústavnej sťažnosti nepochybné vyplýva, že sama sťažovateľka považuje porušenie práva na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia za súčasť základných práv, ktorých porušenie namieta. Toto procesné pochybenie všeobecného súdu však nenamietala v podanom dovolaní, hoci tak mohla a mala urobiť. Je potrebné si uvedomiť, že v slobodnej spoločnosti je na zodpovednosti nositeľov práv, aby si ich riadne bránili. Zákon pritom predpokladá určitú postupnosť pri ich ochrane, ktorú v zásade nie je možné obísť. Sťažovateľka teda nemôže s úspechom požadovať ochranu svojich práv až na ústavnom súde, keď tu existuje iný súd, ktorý jej ochranu mohol poskytnúť pri riadnom využití prostriedkov právnej ochrany.

28. Na základe uvedených skutočností ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) pre neprípustnosť (porov. I. ÚS 69/2019, III. ÚS 19/2019, I. ÚS 146/2018).

29. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu